

Hieronder is de tekst van twee NRC-Opinie artikelen opgenomen. Allereerst die van 22 januari 2025. Daarin doe ik aangifte van een ambtsmisdrijf. Daarachter is mijn repliek opgenomen met betrekking tot de reactie van de PG bij de HR over deze aangifte zoals die in NRC van 9 april is verschenen.

=.=

NRC opinie: 22 januari 2025, Carolus Grütters

Aangifte tegen Faber wegens ambtsdelict is mogelijk

Rechtsstaat Minister Faber is volgens de eigen inspectie van Justitie een gevaar voor de asielzoekers en medewerkers voor wie zij verantwoordelijk is. Dat is een ambtsmisdrijf. Carolus Grütters doet aangifte.

Stel dat de zorg voor een baby aan een nachtzuster is toevertrouwd. En die zuster doet de baby in bad en laat die dan willens en wetens verdrinken. Terwijl verontruste collega's het op tv-schermen zien gebeuren en de zuster proberen te bewegen om in te grijpen, doet de zuster helemaal niets. Ze kijkt instemmend toe hoe de baby verdrinkt. Gevraagd naar haar motief zegt de nachtzuster: „Nederland kan het niet meer aan. De instroom van nieuwe kinderen moet maximaal worden beperkt.”

Vervang de nachtzuster door minister Marjolein Faber (Asiel en Migratie, PVV) en je hebt de situatie in het vluchtelingaanmeldcentrum in Ter Apel. Asielzoekers en medewerkers zijn niet meer veilig en lopen „zeer ernstig” gevaar. Talloze instanties trokken al aan de bel. De laatste noodkreet is van de Inspectie van het ministerie van Justitie en Veiligheid. In een ongekend hard rapport slaat de hoofdinspecteur alarm. Hij concludeert dat Ter Apel niet meer als aanmeldcentrum functioneert en ronduit gevaarlijk is: niet alleen voor asielzoekers maar ook voor medewerkers.

Deze waarschuwing is niet nieuw. Al maanden klinkt het: minister, u moet ingrijpen, u moet een veilige omgeving bieden. Maar het enige antwoord dat de minister geeft is: dit is wat het volk wil; het strengste asielbeleid ooit. Daarnaast verwijst de minister naar een aantal wetsvoorstellen die slechts kunnen worden gekwalificeerd als het beste recept voor chaos. De normale gang van zaken bij nieuwe wetgeving, zoals het analyseren van wat het probleem nu eigenlijk is, en het (laten) opstellen van verschillende scenario's om te komen tot een duurzame oplossing, is door deze minister naar de prullenmand verwezen. Het is ronduit onverantwoord dat de noodzakelijke adviesorganen de lompe mededeling kregen dat men precies één week had om een advies te formuleren. Indien de minister binnen die ene week géén reactie had ontvangen, dan zou ze ervan uitgaan dat men geen prijs zou stellen op advisering over de wetsvoorstellen.

Alle aangeschreven colleges reageerden beleefd, maar met ingehouden woede: dit is niet zoals het hoort of zoals het door de wet is voorgeschreven. De voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, het Openbaar Ministerie, De Raad voor de Rechtspraak, de Dienst Terugkeer & Vertrek, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, en ook de Nationale Politie riepen in koor: doe dit niet, dit is het recept voor chaos.

Als het zo duidelijk is dat de minister zelf een gevaar vormt door gevaarlijke situaties te creëren en in stand te houden en een grotere chaos in het leven te roepen, dan is de vraag relevant of deze minister nog kan functioneren. Als duidelijk is dat de minister een gevaar vormt, dan is de vraag relevant of deze minister nog kan functioneren

In een normale parlementaire democratie wordt dan de vertrouwensvraag gesteld, en een disfunctionerende minister wordt dan weggestemd. Maar we leven niet meer in een gewone parlementaire democratie. In het huidige ‘fractieiders-kabinet’ is de asielportefeuille toebedeeld aan de PVV van Geert Wilders en de overige coalitiepartijen gedragen zich daarbij als braaf klapvee.

Is er dan een alternatief? Jazeker: deze minister kan strafrechtelijk worden vervolgd. Artikel 355 Wetboek van Strafrecht biedt die mogelijkheid. Daarin staat: „Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren (...), worden gestraft de ministers (...) die opzettelijk nalaten uitvoering te geven aan de bepalingen van de Grondwet of andere wetten (...), voor zover die uitvoering wegens de aard van het onderwerp tot hun taak behoort of uitdrukkelijk hun is opgedragen”.

Dat is helder. Gewoon aangifte doen dus. Maar ja, een opdracht tot strafvervolgning kan slechts worden gegeven bij koninklijk besluit door de regering of door de Tweede Kamer. En wellicht zijn de wonderen de wereld nog niet uit, zodat deze regering wakker schiet en bij monde van de premier verkondigt dat hij ‘het gevoel’ heeft dat er een crisis door minister Faber is veroorzaakt. Of sterker nog, dat een meerderheid van de Tweede Kamer het noodzakelijk vindt dat de procureur-generaal bij de Hoge Raad onmiddellijk strafvervolgning instelt tegen de minister en onderzoekt of er enige aanknopingspunten zijn voor een redelijk vermoeden van schuld aan het ambtsdelict van ‘opzettelijk nalaten uitvoering te geven aan de Grondwet of andere wetten’.

Een dergelijk onderzoek is wel vaker verricht – zoals bij de Toeslagencatastrofe – maar telkens was de uitkomst dat er geen redelijk vermoeden van strafrechtelijke schuld was. Het apart vaststellen van politieke schuld kan wel, maar dat is geen taak van de procureur-generaal maar van de politiek. Is dat nu anders? In dit geval gaat het concreet om de baby die nu verdrinkt, de medewerkers die worden bedreigd, de asielzoekers die onveilig zijn. Omstanders trekken aan alle mogelijke alarmbellen om duidelijk te maken dat het niet-handelen misdadig is. En dat de oplossing uiterst simpel is. Vervang dat ene Ter Apel door vijftig kleine centra met maximaal veertig mensen verspreid over het hele land. Maar ja, dan is dat iconische schrikbeeld weg dat deze minister nodig heeft om te roepen: „Pas op, dit zijn degenen die schuldig zijn aan de crisis. Welke crisis? Alle crises.”

Als al die waarschuwingen, geen effect hebben op deze onverantwoordelijke minister, dan is het niet alleen de taak, maar zelfs de dure plicht van de procureur-generaal bij de Hoge Raad om de Tweede Kamer ervan te overtuigen dat deze minister schuldig is aan het opzettelijk nalaten van het bieden van bescherming aan degenen die onder haar verantwoordelijkheid vallen. Een verantwoordelijkheid die deze minister bewust nalatig niet uitvoert. Ze staat erbij en kijkt ernaar.

Hierbij mijn aangifte.

Op dinsdag 21 januari is formeel bij de PG van de HR aangifte gedaan.

=.=

NRC Opinie 9 april 2025, Carolus Grütters

Nalatigheid Faber verdient strengere toezicht

De PG bij de Hoge Raad ziet onvoldoende redenen om op te treden tegen minister Faber wegens ambtsmisdrijf. Volgens Carolus Grütters, die aangifte deed, zijn de argumenten van de PG niet strafrechtelijk maar politiek van aard.

De Procureur-Generaal (PG) bij de Hoge Raad concludeerde recent dat er geen aanknopingspunten zijn om strafrechtelijk onderzoek in te stellen tegen minister Marjolein Faber (Asiel en Migratie, PVV) omdat zij zou hebben nagelaten asielzoekers en medewerkers van het Aanmeldcentrum van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) in Ter Apel te beschermen. Eerder had ik aangifte gedaan tegen de minister op grond van alarmerende rapportages van de Inspectie Justitie en Veiligheid waaruit blijkt dat zij opzettelijk medewerkers en asielzoekers in Ter Apel niet beschermt. De argumenten van de PG hebben echter niets met het strafrecht maar alles met politiek te maken.

Met name dit bewust nalaten van het onmiddellijk nemen van maatregelen vormde voor mij de aanleiding om in januari aangifte te doen van een ambtsmisdrijf door de minister van Asiel en Migratie. Op basis van zo'n aangifte bekijkt de PG eerst of er aanknopingspunten zijn om een strafrechtelijk opsporingsonderzoek te starten. Daarna stuurt de PG zijn aanbevelingen aan de minister van Justitie. En vervolgens is het aan de minister dan wel de Tweede Kamer om al dan niet opdracht te geven tot het instellen van strafrechtelijke vervolging van de verantwoordelijke minister vanwege een ambtsmisdrijf. In dit geval: het opzettelijk nalaten om uitvoering te geven aan de bepalingen van de Grondwet of andere wetten voor zover dat tot haar takenpakket behoort.

Uiteraard ben ik me bewust van de politieke verhoudingen en had ik niet verwacht dat er daadwerkelijk opdracht zou worden gegeven tot strafrechtelijke vervolging van minister Faber. Wat ik echter wel had verwacht, was een gedegen analyse van het voorliggende feitencomplex. Daarbij had ik gehoopt dat de PG een scheiding zou maken tussen alle feiten en omstandigheden die tot het domein van de politiek behoren, en alle andere feiten en omstandigheden die strafrechtelijk wel relevant zijn. Immers, de PG bij de Hoge Raad gaat niet over de politiek, maar wel over het strafrecht. Met zo'n analyse zou helder en onafhankelijk kunnen worden vastgesteld waar zich de grens bevindt tussen politiek en strafrecht, een grens die in het huidige tijdsgewricht in toenemende mate door politici lijkt te worden genegeerd.

Tot mijn niet geringe verbazing deed de PG dat in het geheel niet. De PG formuleerde uitsluitend argumenten op grond waarvan hij concludeert dat het zeer de vraag is of het bewuste artikel uit het wetboek van strafrecht nog wel bestaansrecht heeft, omdat dat „stamt uit de Grondwet van 1840”. Ook verwees hij naar het rapport van de Commissie Fokkens (2021) dat kritische kanttekeningen heeft geplaatst bij het bewuste artikel in het kader van een wetsvoorstel om de strafrechtelijke aansprakelijkheid van ministers anders te regelen. En als derde argument stelt hij dat een eventueel gestarte vervolging zou moeten worden afgebroken als het bewuste artikel inderdaad zou worden geschrapt. Dan kun je er beter maar net zo goed niet aan beginnen.

Het zijn argumenten die slechts verwijzen naar een politieke werkelijkheid waarin de wijze van strafrechtelijke aansprakelijkheid van ministers ter discussie is gesteld en waarbij de conclusie van de PG is: laten we het maar even afwachten. Dat is bij uitstek

een politiek argument en ik dacht dat de PG daar nu juist verre van zou willen blijven. De PG gaat immers niet over de politiek.

Het argument dat het bewuste artikel zo ‘oud’ is, is lichtelijk absurd. De strafbaarstelling van moord is nog ouder, maar dat is toch geen reden om het niet toe te passen? De Commissie Fokkens heeft voorgesteld dat het fenomeen ambtsmisdrijf anders moet worden geregeld; niet dat het artikel moet worden geschrapt. Dus kan het worden gehandhaafd.

Ook voert de PG aan dat er in het verleden wel eens is getracht om een minister vanwege een ambtsmisdrijf te vervolgen, maar dat dit telkens op niets uitliep. Ook dit argument is politiek en heeft niets met het strafrecht te maken.

Is er dan wel een strafrechtelijk verwijt dat de minister kan worden gemaakt? Jazeker. Het punt is dat de minister uitdrukkelijk afziet van het treffen van noodzakelijke maatregelen om zowel bewoners als medewerkers van het aanmeldcentrum Ter Apel bescherming te bieden. Let wel: dat is bescherming die wordt geëist vanuit veiligheidsperspectief. Toch duurt het een maand voordat de minister reageert, en slechts met de opmerking: „Het is terecht dat u de aandacht vraagt (...) ik houd de situatie nauwlettend in de gaten.”

Daar zit hem nu juist de crux. Als de Inspectie over levensgevaarlijke situaties spreekt, dan moet van een werkgever worden verwacht dat die handelend optreedt. Maar dat doet zij niet. En als de minister niet handelend optreedt – om slachtoffers te voorkomen – dan handelt de minister bewust nalatig. Dat is de kern van art. 355(4) Sr.

De PG noemt in zijn rapport, als bewijs dat de minister wel handelt, de bewering van de minister dat zij zich richt op een toekomstige beperking van de instroom. Ja, dat zal best. Maar daar ging het alarmerende rapport van de Inspectie niet over. Daar ging mijn aangifte ook niet over. Die ging over het niet ingrijpen van de minister om de veiligheidssituatie te verbeteren. En alleen de minister is in staat om in te grijpen waardoor het bij uitstek een ambtsmisdrijf is als dat wordt nagelaten.

Misschien wil de PG eens naar het motto van de Inspectie kijken: „Toezicht, omdat rechtvaardigheid en veiligheid niet vanzelfsprekend zijn.”

=.=